

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Contribuțiuni

la istoria școlilor bănățene.

I.

Viața sufletească a popoarelor din patrie suferise mult în urma zilelor de bejenie, în urma războaielor năstrujnice, în care vremea cu duhul ei hrăpăreț învăluise pe Maria Terezia. Silințele de cultură ale limbilor să zădărnice; altarele, la care se pregătea sfânta taină a luminării minții, școlile, se pustii.

Nevoile cari năpădiseră țara erau multe și primejdioase. Ele cereau lecure grabnică. Înțeleapta și buna împărăteasă se pogora adesea cu gândul în mijlocul neamurilor supuse și ascultătoare; pretindea cu insistență dela sftnicii săi destăinuirea tuturor ranelor spre a le tămădui cu ajutorul celor mai luminați bărbați din țările sale.

Mai rău se cutremură însă când auzi de întunerecul, în care păturile cele mai groase și mai credincioase ale sămințiilor sunt osândite să trăiască. Din Banat, dela poporul cel mai adict al „Ilirilor” și dela Nemții greoi la minte, străbăteau țipetele de durere până în preajma tronului. Aici nu era nici o școală în bună rânduială, nici o îngrijire de suflet, ba chiar nici de trup. Avutul, tot aurul grânelor pleca în luminosul și fermecătorul oraș al crăieșei, mai ales dela 1759 începând. În anul acesta Maria Terezia, fiind în mare lipsă de bani, zălogi Banatul unei bănci din Viena, pentru suma de 10 milioane florini; iar banca aceasta exploata pământul și locuitorii fără milă și fără cruțare.

Cei dintâi cari au simțit grija și dragostea de mamă a împărătesei au fost Nemții. Doar ei erau mai aproape de ea, atât prin sânge, cât și prin credință. Românii, deși o parte din ei au dat strămoșului Mariei până și legea, pentruca să capete puțină dreptate și puțină omenie dela împărat,* pe care îl așteptaseră ca pe trimisul dumnezeesc, ca pe Voivodul răsplătirii, — au rămas și mai departe legați de aceeaș muncă grea și nerăsplătită, orbecând în nămeții de beznă ai veacurilor trecute. Nemții catolici însă se bucurau de tot sprijinul material și moral al curții, dela care soseau zilnic indemnuri de îmbărbătare și vorbe de alinare a durerilor. Curtea știa bine, că ei sunt mai puțini și mai neputincioși, și ușor pot fi biruiți de celelalte neamuri cu alte credințe, dacă se vor lupta cu arme egale; lor le trebuie deci altfel de arme, care să le asigure biruința și stăpânirea asupra conlocuitorilor. Iar biruința deplină se poate câștiga numai prin lumină, prin cultură; lumina străbate mai adânc prin carne, prin școală, iar bunătatea școlii atârnă dela înțelepciunea și însușirea dascălului. Conștie de adevărurile acestea, curtea îndeamnă, ba poruncește chiar, ca în fiecare parohie catolică să se ridice școale și să se aplice dascăli aleși. Pentru susținerea școlilor le

pune în vedere ajutoare din vistieria împărătească.)*

La anul 1769 Maria Terezia răscumpără Banatul și administrația regnicolară din Timișoara primește drepturi mai largi, dar totodată și mai multe îndatoriri.

Terminii în cari împărăteasa comunică administrației datoria cea mai înaltă și mai sfântă, anume grija, de creșterea bună și înțeleaptă a catolicilor, vădesc multă energie și hotărâre. „În Timișoara să se înființeze o școală normală, pilduită după cele din Viena! În fruntea ei să se pună un comitet, care va avea datoria a se îngriji de puteri didactice și de manuale folositoare, potrivite cu nevoile timpului”.

Comitetul să înjgheabă, dar nu dupăcum s'ar fi căzut, din bărbați de școală, ci din oameni politici și 2 clerici. Prima ședință să țină în 14 Ianuarie 1775. Grija care stăpânește sufletele membrilor din comitet este crearea unui fond pentru susținerea școlii. Sfatul, de-a înființa un fond școlar, veni fără îndoială dela curte. Comitetul școlar vedea clar situația, care era foarte grea, deoarece sărăcia îmbrăcase întreg ținutul în haina ei zdrențuită. Nicăiri prisos, decum belșug! Boerime, dela care poți aștepta ajutor mai cu temei, ca în palmă. Prelați bogăți? Ia de unde nu-s. Iar orduri și mănăstiri cu domenii întinse, nici pomenire. Tot bunul, toată seva pământurilor grase pleca și acuma încă cătră apus, spre satisfacerea luxului bogat dela curte și nevoile guvernului „zgârcit”. Deci izvoarele, din care s'ar putea strânge ceva pe sama școlii năpustite și a dascălului nemilostiv, sunt puține și neînsemnate. Cu toate acestea ei nu desnădăduesc, ci își îndreaptă gândul cătră cei mici, cătră cei cu năravuri rele și neîmpodobite, cari știu, sunt învățați să jertfească chiar și viața.

În linia întâia să impune preoților o dare anuală de 2 florini, care să incurgă regulat pe sama fondului (o asemenea dispoziție aflăm cu ceva mai târziu și în principatele române). Tot preoții, de sigur cei catolici, să-și aducă aminte la capătul vieții de nevoile școlii, testând fiecare o părticică din avutul său fondului școlar. Mai departe, ceva curios pe vremile acelea, fiecare individ, care cercetează vre-o petrecere, să solvească 10 cruceri (marcă culturală); după fiecare reprezentare teatrală ori de circ să se ridice o sumă oarecare pe sama fondului; chiar și după beuturi spirituoase hotărâse să se solvească ceva spre înmulțirea capitalului. Vitele aflate fără stăpân (das sich verlaufende Vieh), vitele pribegă, să se vândă și jumătate din preț să incurgă la fond.

Toate hotărârile acestea, comitetul le „așterne înaltului guvern”, care le aprobă fără modificare. Și tabelele de venit ne spun, că deja în anul 1776 s'a încasat numai după balurile mascate frumoasa sumă de 983 florini și 45 cr. Le amintesc

*) Vezi Szentkláray Jenő: Száz év Dél-Magyarország ujjabb történetéből. Temesvár I. 227.

*) Iorga: Două conferențe etc. p. 21.

acestea, ca să ne slujască de îndemn în năzuințele noastre pentru susținerea școlii.

Școala se deschide cu dascăli, cari și-au făcut pregătirea de lipsă la școlile de model din Viena și a fost o binefacere și pentru noi, căci școala aceasta din Timișoara, cu dascălii ei învățați, eserciază o influență puternică asupra dezvoltării școlilor românești, cari încep mai în urmă a primi ființă. În provincie să ridice școale chiar și în comune unde majoritatea o formează populația română (Sasca, Oravița, Moldova, etc.), după chipul celei din centru, iar învățătorii și ceice voiau să devină învățători erau nevoiți să urmeze 6 săptămâni cursurile din Timișoara.

Chemarea școlii secundare

de G. Fl. Preșmereanu.

II.

Unde va trebui dară să înceapă acțiunea reformatoare? Luând în vedere, că școala are să crească indivizi cu adevărat culti, adevărat învățați la minte, dară și cu nobile sentimente, e natural, că întru rezolvarea problemei educatorul se va acomoda cerințelor și condițiilor ce se cuprind, sau mai bine zis alcătuiesc noțiunea cultură. Sădind în elev însușirile viitorului cetățean cult, am dobândit primul exemplar din noua generație de indivizi, împărțâșiți de roadele unei atari școlii, care își rezolvă pe deplin problema.

Enumărând dară notele caracteristice, ce se cuprind în noțiunea cultură, am stabilit însușirile, ce trebuie școala să le cultive în elev. Om cult putându-se numi numai acel individ, ale cărui facultăți sunt dezvoltate în mod armonios, spre realizarea scopului deștept de Dzeu, corăspunzător naturii, naturală și cultură adevărată numai una poate fi, pentrucă una este și natura omenească și unul este scopul ei final. Deci nu se poate numi instrucțiune adevărată aceea care nu promovează facultățile elevului conform scopului adevărat, sau care peste tot n'are în vedere vre-o țință mai înaltă.

Ținând cont, mai departe, că adevărata cultură invoalvă în sine simțul de cinste față de drepturile sociale, familiare și bisericesti ale individului, — ca singurul mijloc, care face posibilă dezvoltarea intelectuală, sau mai bine zis, cultivarea singuraticilor indivizi, firește, că școala va avea datorința a crește pe elevi în spiritul cinstirii legilor datorințelor, ce li se impun față de semenii lor.

O altă condiție ce trebuie s'o întrunească un om cult este, de a duce o viață morală și adevărată, o viață morală (adevărată), ce-și ia hrana din adevărata religiozitate, și care să conștie în cinstea față de Dzeu, împlinirea și respectarea drepturilor și datorințelor proprii, a celorlora față de semenii noștri, precum și în păzirea virtuților. În punctul acesta școala încă va împlini o misiune nobilă.

Asupra necesității unei cultivări intelectuale, ca element constitutiv, a unei culturi adevărate, e de prisos să mai inzistăm. Sub cultura intelectuală însă ne având să înțelegem largirea cercurilor de cunoștințe, de orice natură ar fi ele, ci un complex de cunoștințe, ce se grupează în firul unui scop mai înalt, deci cari au în vedere destinațiunea individului și cultivarea caracterului lui, datoria școlii este de a prevedea pe elev cu cunoștințele de lipsă, cari îl califică pentru îndeplinirea destinației sale, pe pământ.

Cumcă un grad anumit de bunăstare materială încă e o condiție de lipsă, ca cineva să întrunească atributul de cult, reese din faptul, că chiar sufletul are lipsă de bunăstare corporală, pentru a-și desvolta facultățile sale.

Pentru dobândirea acesteia nu se poate erta omului cult neglijența în îmbrăcăminte, nutremânt, ca tot atâtea scăderi cari fac să sufere, afară dacă acestea nu i se pot atribui ca o vină individului însuși. Nu se poate dară recomanda din destul, ca școala, să îndrepte defecte de felul acesta moștenite din familie, promovând bunăstarea materială a elevilor.

Deoarece cultivarea însușirilor înșirate, în legătură cu noțiunea cultură, numai prin o instrucțiune religioasă e posibilă, urmează, că o condiție cardinală, ce trebuie s'o întrunească omul, este un profund simț religios.

Aceasta cu atât mai vârtos, că, numai în raport cu scopul propus de religie își are rostul său dezvoltarea oricărei facultăți intelectuale. Stabilit acest adevăr, putem susținea sus și tare, că: „Nu există om cult, fără să cunoască adevărurile religioase, dispună el de un orizont intelectual cât de vast și luminos”. Conform spiritului ce transpiră din acestea, are să-și potrivească omul religios datorințele și trebuințele intelectuale.

Așa dară nu e suficientă o simplă recunoaștere a superiorității religiozității, pentruca cineva să se învrednicească de distincția omului cult. Nu se poate numi cult de pildă celce pune mai mare preț pe cultura minții, decât pe viața religioasă morală. Din contră, cu drept cuvânt merită atributul de cult acela care, în tendința de a-și aduna cunoștințe, materiale, se conduce exclusiv de dorul de a-și spori cultura spiritului, și prin aceasta a-și edifica viața sa religioasă morală.

Pentru el procurarea de bunuri materiale este numai un mijloc întru a-și putea îndeplini datorințele sale morale, a fi altora de folos, ajutându-i, miluindu-i.

Dintre postulatele amintite, ca tot atâtea elemente constitutive ale culturii, unele este chemat statul a le crea, cum este de pildă: garanța pentru cinstirea drepturilor și asigurarea bunăstării materiale, aceasta făcând parte din problema sa de a promova binele de obște. Pentru satisfacerea celorlalte postulate, ca pro-

movarea culturii religioase, nu se poate îngădui însă mână liberă nefiind în stare să creeze elementele esențiale ale culturii. Rolul acesta, revine unei temeinice instrucțiuni religioase, despre care voesc să tractivez în niște articole următoare.

Păcatele vieții noastre comune.

Văzând în coloanele „Telegrafului Român” răspunsul dat de mine la întrebările ce amicii mei dela „Tribuna” și în urma lor și cei dela „Lupta” mi le-au pus cu o stăruință năvalnică, mulți se vor fi întrebător, de ce adevărat n'a fost publicat răspunsul de cei ce mi-au pus întrebările în public.

Era chestiune de bună credință față cu publicul s'o facă aceasta, iar pentru mine e chestiune de onestitate politică să arăt cuvintele, pentru care abia după câteva săptămâni am stăruit, ca răspunsul meu să fie publicat aiurea — pentru ca atât contemporanii, cât și urmașii noștri să fie dumeriți asupra felului de a gădi al oamenilor, care țin azi să sibă conducerea în viața noastră politică.

Atunci, când mi-au fost puse întrebările, aveam cele mai strânse legături, atât cu „Tribuna”, cât și cu „Lupta”, și eram foarte de aproape interesat să nu rump aceste legături, căci, rumpându-le, nu numai mă izolam în intram în conflict cu mulți dintre amicii mei, ci aduceam și o jertfă materială pentru mine foarte grea.

Șiind o aceasta, cei ce mi-au pus întrebările erau siguri, că nu-mi rămâne decât să mă plec și să dau răspunsul dorit de dânsii, declarând, că-l socotesc și eu pe părintele Mangra în rândul trădătorilor, ceea ce în toila agitațiilor electorale ar fi fost hotărâtor pentru cei ce pun oarecare temei pe vorbele mele.

Nu-mi era însă iertat s'o fac aceasta. În timpul, pe care l-am petrecut la Budapesta și la Arad, m'am încredințat, că nu numai în Banat și în părțile Aradului și în ale Orășii mari, ci și pretutindeni în Ardeal sunt între Români mulți oameni cu trecere, care, ca părintele Mangra, sunt nemulțumiți cu actuala conducere a partidului național român. Deși nu pun la îndoială nici destoiniciile, nici bunele intențiuni ale dlui George Pop, Dr. Teodor Mihali și Dr. V. Lucaicu, s'au încredințat, că aceștia nu au convenita autoritate, ca să țină în disciplină pe câțiva dintre comparișanii lor, care fac un fel de sport pe spinarea poporului român, terorizează pe cei slabi de ânger și-și dau silința, să le facă amară viața celor ce nu intră în vederile lor, ci au, ca părintele Mangra, curajul opiniilor sale. Mai ales frunții clerului sunt îngrijați, ca nu cumva acest spirit bolnăvicios să pătrundă și în viața bisericăscă.

Era chestiune de onestitate politică să trag lăurea aminte a vechilor mei tovarăși de luptă asupra acestei nemulțumiri generale și să stăruie să evite tot ceea ce poate să producă vrăjbă, căci e absurd să vorbești de solidaritate, când nu cauți un teren comun pentru lucrare, ci emiți principii, pe care mulți nu pot să le admită, iar încercările de a teroriza nu pot decât să ne invenineze viața comună.

Le-am spus aceste în confidență, și tot numai aceste puteam să le spun și în public. Nu am făcut-o însă pentru că știam, că cei ce mi-au pus întrebările se vor rușina când vor vedea, că nu pot să mă terorizeze, și nu vor cuteza să-mi publice răspunsul.

Urma a dovedit, că aveam dreptate.

Răspunsul meu, deși foarte crutător, n'a fost publicat nici după alegeri, ba nici câteva săptămâni după ce l-am dat, și am informațiuni sigure, că în comitetul central al partidului a fost luată hotărârea de a nu permite publicarea lui.

Redactorii dela „Tribuna” și cei dela „Lupta” sunt dar terorizați și ei, încât nu pot să fie de bună credință față cu publicul, la care se adresează. Ei pot să spună numai ceea ce li se diotează, sunt nevoiți să abuzeze de pozițiunea lor, ca să terorizeze pe cei ce nu intră în vederile ce li se impun, și sunt lipsiți de mijloacele de asistență, dacă-și permit, ca mine, să spună ceea ce în adevăr simt ori gândesc. Nu mai există pentru partidul național român libera exprimare a opiniunilor: dacă nu pot s'o înăbușe procurorii regali ungari, o fac peste puțină micii tirani din comitetul național — decretând, ca cei ce nu sunt de același gând cu dânsii să fie denunțați ca trădători și renegați.

Această răvnă primejdioasă trebuie să fie înăbușită cât mai curând, dacă vorba e, ca desfășurarea vieții noastre na-

ționale să se urmeze în mod firesc. Îndeosebi noi, care ne-am petrecut viața săvârșind muncă pozitivă pentru luminarea poporului român și am adus jertfe multe și mari în luptă pentru asigurarea liberei exprimări a opiniunilor, am lipsi dela datorile noastre când vedem, că oameni lipsiți de bun simț se răsfăță în viața noastră publică, par'o'am trăi în timpul lui Danton și în al lui Marat, când era desul să ai curajul opiniilor tale pentru ca să-ți cadă capul sub ghilotină.

Românii toți trebuie să sară, când vorba e să ne asigurăm libertatea de a ne spune părerile și respectul, pe care ni-l datorăm unii altora. Presa, care-și minte cetitorii, ori le ascunde adevărul și terorizează lumea, e una din cele mai urâte primejdii sociale. Ioan Slavici.

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în ședința camerei din 16 Iulie.

(Urmare).

On. cameră! Dați-mi voe, ca unuia care am luat parte activă în mișcările naționaliste (Ilaritate și vociferări: Asta o știm) și cunosc bine și pe maghiari și totdeauna am umblat și voi umbla pe calea adevărului, fiind în convingerea nestrămutată, că asta e calea adevărată, dați-mi voe să mă provoc la un ministru din timpul memorandumului. În procesul acesta au fost interesați vre-o 24—25 de bărbați, floarea societății românești, și la petrecerea din Cluj au luat parte mai patru zeci de mii de Români, despre cari nu se poate numai așa afirma, că sunt niște agitatori ordinari. Întreb pe acei domni cari își aduc aminte de timpurile acelea, într'adevăr a aprobat străinătatea procedurii asta? Întreb, noi am calomniat a tunci Ungaria? Sau faptul însuși este dovadă puternică, că la noi dăinuiesc stări bolnăvicioase? (Mișcare). Mi s'a dat ocazie să vorbesc cu bărbații maghiari renumiți, cari au considerat de mare nenorocire procesul acesta. Și într'adevăr asta nici n'a folosit nimic. Onor. cameră, din contră a fost un ministru aici: Hieronymi Károly, care a închis pe așa numiții agitatori și după aceea a întreprins un turneu în Transilvania, dar în tot locul a fost primit cu rensens. Deem-i voe contele Tisza să constat, că și noi suntem un popor, care ținem la demnitatea noastră, că și noi suntem mândri, că locuim în patria asta ca un popor muncitor, cinstit și luptător. (Strigăte în stânga estrema: în patria maghiară!) și am avărat patria asta cu dvoastră împreună. (Vociferări în stânga estrema: patria maghiară!)

Zic on. cameră, atunci ministrul Hieronymi a făcut un turneu pacificator în Ardeal, dar a fost refuzat în tot locul, atunci a venit el la ideea aceea, că comitetul acesta renitent, partidul acesta renitent trebuie dizolvat prin interpretarea rabulistică a legilor. Pe ce se bazează dispoziția asta a lui? Că doar din 1861 încoaie, ba și în 48 au fost deputați români, cari au luptat pentru libertate și Ungurii de atunci în continuu recunosc dreptul de a exista un partid al naționalităților, ba ce e mai mult în 1869, când s'a auzit, că Români n'or mai alege, Francisc Deák a fost bărbatul acela, care din punct de vedere al ungarimii a considerat asta de foarte mare nenorocire. Ceteșu cuvintele lui Francisc Deák, cuvinte de mare valoare: „Ași considera de mare nenorocire faptul acela, dacă Români n'ar mai alege deputați, fiindcă numai cu bună înțelegere frățească putem rezolvi problemele cele mari. (Aprobări în dreapta). Și nu voesc, ca din parlamentul acesta să lipsească nici măcar o părțicioasă a constituții”. (Aprobări în dreapta).

Ioșif Telegdi: Și acum tot asta o zicem.

Carol Szász: Și Tisza tot asta a afirmat.

Dr. St. C. Pop: Bărbații aceia, pe cari i-ați trântit, tot așa de naționaliști au fost ca și noi, cu deosebire că erau mai intransigenți, și în postularea drepturilor naționalităților cu mult mai radicali. Țin de lipsă să accentuez îndeosebi asta, fiindcă contele St. Tisza vrea să sărbătorească momentul acesta, că ne-ar fi zdrobit, să adresează către toate partidele să se ridice peste marginea partidului, fiindcă e vorba de o problemă mare, fiindcă spre marele noroc al nostru, agitatorii naționaliști și partidul naționalităților a eșit zdrobit din campania electorală, au fost măturați.

Noi suntem deputați aleși pe baza legilor existente. Doar dvoastră veți ști bine, că noi nu dispunem de averea și puterea aceea, pe care ne-o imputați. Toate acestea nu le avem.

Mártonffy Márton: Dar bănoile.

Dr. St. C. Pop: Nu-ți poftesc, dnule deputat, nici măcar pe o zi banii aceia,

cari i-am căpătat eu dela bănci. Că doar chiar unul dintre dvoastră a scris într'un studiu, că eu în calitate de juriscult, ori director al unei bănci din Arad am primit cu miile, pe când în viața mea n'am fost nici odată nici juriscult, nici director. Așa sunteți dvoastră informați, și totuși numai așa ne aruncați băncile.

Primadată voesc să resping o acuză grozavă, ca să-mi puteți înțelege indignarea, să pricepeți pentru ce respingem noi a limine în modul cel mai hotărât toate cuvintele cari ni le-a adresat nouă contele Tisza István.

Tisza zice (cetește): „... cari voesc să-și dovedească fidelitatea asta deosebită prin ura față de națiunea maghiară, prin munca de ruinare a națiunii maghiare, prin atentate criminale în contra națiunii ungurești”. (Are dreptate! Așa e! Nu se referă la dvoastră!)

Mă rog asta numai la noi se referă. Contele Tisza către noi s'a adresat cu cuvintele acestea, și asta să-mi permiteți dlor deputați, că și pe mine mă consideră de agitator dl conte St. Tisza. (Ilaritate. Strigăte: Asta-i drept!)

On. cameră! Citatul acesta doar vă va convinge, că eu justă indignare respingem aserțiunile acestes. Protestez în contra lor, protestez în numele colegilor mei deputați, în numele acelora cari au pășit ca candidați de deputați și în numele poporului român. (Vociferări în dreapta: Te-a încredințat?)

Cuvintele acestea nu pregătesc calea înțelegerii reciproce, astea sunt provocări pe față. Cine afirmă astfel de lucruri, nu voește binele statului ungar. (Sgomot). Cine privește evenimentele nepreocupat, desmințirea aserțiilor acestora o află în rezultatul alegerilor.

Noi, on. cameră, am pus candidați în cercurile acelea, unde am avut majoritate, dar am zis către frunții noștri Români să nu voteze cu ungar? N'am zis on. cameră. În manifestul nostru noi am pretins, ca acolo unde partidul nostru n'are candidați, să voteze Români cu acei candidați ai partidului maghiar, cari voesc să realizeze adevărata democrație în Ungarie, acolo să țină cu aderenții sufragiului universal, egal și secret. (Sgomot mare în dreapta). Iar acum, dlor deputați, dacă voiți să judecați „de internis”, dacă în continuu voiți să scoarmonți cugete ascunse, — atunci foarte natural că cuvintele mele vor răsună în pustie.

Am dovedit în decursul alegerilor, că am lansat apel către alegătorii români, ca să sprijinească și acel partid, pe care dvoastră din punct de vedere vieneți îl țineți de cel mai radical. Și cu toate acestea dvoastră în continuu ne acuzați și nu vă bateți capul, că oare dreaptă e acoua. Odată ne faceți iredentiaști, altădată ne imputați că cohetăm cu Viena; deși reprezentantul clasei agricole maghiare au încurajat Viena cu zid chinez încât pui de om nu mai poate străbate acolo. (Ilaritate). Noi așadar pagubă acolo nu vă putem face. Noi on. cameră n'am voit să ne numim urgisitorii maghiarimii, și pentru aceea am sprijinit și pe unii dintre candidații partidului național al muncii. (Sgomot în dreapta). Pentru aceea zic, că durere, fiindcă noi chiar și în contra ordinației ministrului Hieronymi suntem organizați și disciplinați, căci simțământul comun naște conțelegere și disciplină chiar și în partidul, a cărui organizație o țineți de ilegală. (Sgomot).

Cum, zic on. cameră, noi am sprijinit pe Justh, v'am sprijinit și pe dvoastră stimat partid al muncii. (Ilaritate mare), ca să nu poată afirma nimenea despre noi, că urăm pe maghiari. (Ilaritate). Strigăte: Asta-i polițioasă consecventă! Să-mi permiteți dl deputat Okolicsányi, dar după experiențele câștigate pe timpul coaliției a fost îndreptățită năzuința noastră, ca să sprijinim numai acele partide, despre cari am fost convinși nu numai că sunt aderenți sufragiului universal, ci că totodată au la inimă și soartea acestei patrii; năzuința ca să deslegăm problema cea mare, pe care contele Tisza cu mână infamă voește să o sugrume. Noi n'am legat cu nime nici un pact și n'am fost obligați față de nimeni, între noi n'a fost divergență de păreri, că pe cine ținem demn de acest parlament. Și poate că sunt în partidul național al muncii, în partidul lui Kossuth, poate că sunt în partidul popular sau chiar în grupul lui Justh astfel de deputați, cari în mod sincer doresc democratizarea țării spre ferocirea tuturor popoarelor.

Dar oricum mi-ați interpreta cuvintele mele, noi avem un trecut cu mult mai scurt în viața parlamentară, decât să fi putut învăța șiretlicurile domnești. Ce am făcut, am făcut sincer, totdeauna am avut în vedere numai interesul țării. Nu e adevărat, că noi am fi sămănat ură între popoare. Spună-mi domnii candidați de deputat, unde și din gura cui au au-

zit vorbe atățătoare contra Maghiarilor. De, am atățat în contra domniei de clasă, am atățat contra sistemului care tinde spre nimicirea Ungariei, care silește grosul populațiunii să emigreze, am atățat în contra sistemului vechiu, pe care voim să-l delăturăm (Ilaritate în dreapta) cu ajutorul poporului maghiar, ca patria aceea să o ocupe poporul maghiar și nu o clasă privilegiată.

Ugron Gábor: Unde-i clasa aceea privilegiată?

Contele Stefan Tisza s'a năzuit să ne învingă pe noi. (Mișcare în dreapta). Am înțeles asta, că contele Stefan Tisza a spus o de zeceori una după alta. Și ori cât de greu la cap mă țineti, am prea înțeles, ba am cetit și printre șururi. El și-a sărbătorit triumful de bucurie, că ne-a învins.

Dar întreb: în duelul acesta, ne-am luptat cu arme egale, și sabia care ne-a doborât a fost curată? La întrebarea aceasta cavalerul ar răspunde: aș fi fost un stupid, dacă aș fi fost alegător în mijloace față de tine. (Sgomot și mișcare în dreapta). Răspunsul acesta aruncă lumină asupra tuturor lucrurilor. Ne-au călcat în picioare pe noi ca candidați, ne-au nefericit. Iar poporul nostru îl șicanau și-l șicanază și astăzi.

Csuzy Pál: Vorbește despre Făgăraș, ce ați făcut în Făgăraș?

Dr. St. C. Pop: Eu insumi am înaintat vre-o 40 de pâri în contra jandarmilor, cari au atacat poporul.

Farlas Pál: Ai fost ales cu unanimitate.

Dr. St. C. Pop: Nu vorbesc despre cercul meu.

Csuzy Pál: Vorbește despre Făgăraș, asta n'o auzi.

Dr. St. C. Pop: Noi on. cameră nu suntem învinși, căci n'a învins el, ci terroarea și forța brutală, și a știrbit prin asta autoritatea statului ungar. Nu trebuie să le spun eu acestea străinătății, că doar dvoastră vă „ingrășați” auzind atrocitățile dela alegeri. Sunt între colegii unii, cari ar putea vorbi de trecut, și a sămănându-l cu cele întâmplare acum ar putea constata, că de data aceasta abuzurile dela alegeri și-au ajuns culmea.

(Va urma).

Dela sate.

Petrecerea din Măgăreiu.

Duminecă seara, în 4/17 Iulie, a fost petrecerea tinerilor neorustici din comuna Apușdorf și Măgăreiu, dată în școala română gr. ort. din Măgăreiu.

Venitul curat era destinat pentru zidirea Bisericii neorusticilor de confesiunea gr. ort. din Apușdorf.

Da, așa cer să fie numită, pentru ca să vadă lumea, că ei deși un popor sărac și nebăgat în seamă, pot face din puterile lor proprii biserică și sant creștini. Nu se rușinează de loc de numele: țigan.

Colectă, milă, nu se învoesc bucuros să ceară, pentru că țin lucrul de oam — dejositor.

Comuna Apușdorf e o comună săsească, la marginea ei sunt vre-o 35 familii neorustice, desbinate și ele până acum de curând, în două confesiuni, gr. ort. și gr. cat.

Dar văzând ei că acest lucru nu e bun, s'au înțeles cu toții, alegându-și legea gr. ort. la care au trecut până la unul. Parohia lor o administrează părintele din Măgăreiu I. Radu, care tot cam la a treia Duminecă merge cu un cantor și face utrenia în o casă de ale lor. Au și două clopote și o toacă, puse într'un turnuleț de lemn, și au și ceva bani puținei, de ai „vecinătății” pentru zidirea bisericii.

Acum deja lucră și s'au obligat în scris de mai înainte, că fiecare familie are să dea câte una mie cărămidă.

Dela petrecerea sus amintită, unde tinerii și bătrânii lor au avut o adevărată bucurie, au încura pe cum am înțeles 80 cor., cu toate că prețul de intrare a fost numai 40 fl. de persoană și de cei mici 20 fl.

Români, afară de tineret, puțini au putut lua parte, deoarece au venit oaspeți de ai lor din toate părțile, încât școala era ticsită și nu mai era loc.

Jucătorii împărțiți în grupe erau în sufleteși.

O tinăra țigancă a jucat țigănește așa de frumos, încât ne-a pus pe toți în uimire cu jocul ei interesant.

Certuri, neînțelegeri, nu s'au întâmplat, decât că unele tinere țigancă n'au voit să se urce pe scenă, și astfel conducătorul — a fost silit să recurgă și la fete de român.

Au reușit toate peste așteptare.

O scurtă amărăciune s'a putut celi pe la miezul nopții pe fețele tineretului neorustic, că dela o vreme tinerimea română dornică și ea de jos a luat deodată toată apa dela moară și jucau și-și petreceau numai ei. Di Suci, conducătorul petrecerii, care nu era de față, căci era în odăile celelate, unde asculta toastele bătrânilor, a auzit de veste și a venit de a făcut ear ordine.

S'a terminat jocul la 4 ore dimineața.

Contribuiri din afară nu au prea intrat.

Ar fi lucru cuviincios, să sprijinim și noi această porneală — și să trimitem câte 1—2 coroane spre acest scop la oficiul par. gr. ort. în Măgăreiu (u. p. Birkös) pe care s'a erătat pe scurt și în invitarea petrecerii. Ear darea de seamă se va face pe cale publică.

Un asistent.

Nr. 8086 Bis.

CONCURS.

Doză stipendii, câte de una mie (1000) coroane, pentru calificațiunea superioară a absolvenților de teologie din seminarul nostru arhidiecezan devenind vacante pentru ocuparea acelor se publica concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Unul dintre aceste stipendii se va conferi candidatului, care se va califica pentru studiul economic, științele naturale și chemia, altul pentru candidat, care se va califica pentru limba română și limba maghiară sau germană.

Cererile sunt a se adresa la consistorul arhidiecezan instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Revers că după terminarea studiilor va intra în serviciul bisericii la locul ce i se va designa;
5. Alte eventuale documente de recomandare.

Cererile intrate după termenul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 13 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

NOUȚĂȚI.

Asentările în toată țara noastră se vor face în prima săptămână a lunii August n., dacă dieta votează în cursul săptămânii acesteia contingentul de recruți.

Recolta agricolă. Seceratul grâului în România este pe sfârșite. Grâul, cultivat anul acesta pe vre-o două milioane hectare, va da o recoltă totală de 50 de milioane hectolitri, adică de două ori mai mult decât cantitatea mijlocie produsă în cei zece ani din urmă. Oamenii spun, că nu au mai apucat așa un bun sgricol. Secara se speră, că va da asemenea o bogată recoltă. Cuorozul se prezintă în excelente condițiuni, producțiunea sa se va urca probabil tot la 50 de milioane hectolitri.

Manuscris vechiu. Profesorul Heinrich Lüders din Berlin a dat de o scenă dintr'o dramă în limba sanscrită, mai veche cu 500 de ani decât Sakuntala poetului indian Kalidasa din veacul prim înainte de Cristos.

Societatea Carpatină din loc aranjază sub conducerea dlui Teodor R. Popescu Duminecă, 31 Iulie n. o excursiune dela Sibiu prin Turnul Roșu spre Râmnicul-Vâlcea. Programa: Plecare dela gară 4 ore 6 minute dimineața. Vizitarea orașului R. Vâlcea. Table d'hotel în hotel Boulevard. Plecare la 1 și 21 m. d. a. la Jibla (accelerat cl. II.) Cu birja la Călmănești. Ojină. Cu birja prin îngustul și romanticul defileu Cozia. (Căciulata, mănăst. Cozia. Masa lui Traian, măn. Tarnu, șghiabul Clopot). Reîntoarcerea la Sibiu seara la 10 și 27 m. Spese pentru tren, table d'hotel și birja 13 cor. 50 fl. Certificate pentru trecere sunt a se lua la poliție (2 cor. timbru) Vineri sau Sâmbătă. Anunțare până cel mult Vineri d. a. la 4 ore în biroul de informație Piața-mare pe lângă depunerea banilor. Oaspeții sunt bineveniți!

Manevre în aer. S'a hotărât, cum vestesc ziare engleze, ca la începutul lui Octombrie să se țină în Londra primele manevre de răsboi aeriene. Manevrelor vor fi conduse de ofițeri superiori englezi și vor lua parte la ele aviatori din toată lumea.

In favoarea importului din România. Un măcelar, cu numele Bauer, din orașul Linz s'a sinucis din cauză mizeriei, la care ajunsese. Nainte d'a se omorâ a lăsat o scrisoare, unde arată că motivul hotărârii sale desnădăjduite nu este alt ceva, decât oprirea importului de carne din România. Măcelarul Bauer termină acuzând guvernul că prin o politică economică nesocotită a provocat ruina multor măcelari.

Daruri pentru biserică. La fondul pentru edificarea bisericii nouă din Tapu, tractul Mediașului, a contribuit marele mecenat Vasile de Stroescu cu suma de 500 coroane, parohul gr. ot. român din Cenade Crucian Mărginean cu suma de 100 cor. doamna Parascheva Moldovan din Cenade cu 100 cor., dl Ioan Roșca cu 10 cor. Dl Dumitru N. Răuciu a dat o cruce în valoare de 10 coroane, Nicolae Dancu o icoană în preț de 10 cor., iar alți bani creștini au contribuit cu material pentru gardul dela cimiter și biserică. Apoi domnul protopresb. Ioan Droc și doamna, au dat e evanghelie, cu litere nouă. Primească toți donatorii mulțămiriile credincioșilor noștri din comună Tapu.

Câte biserici sunt în America? O statistică apărută zilele acestea constată, că în Statele Unite se găsește astăzi două sute de mii de biserici și 100 de mii de școli de Duminecă. Clădirile lor au o valoare de 3 miliarde de coroane. Au fost zidite fără ajutorul statului, numai pe bani adunați dela particulari. Preoți în provincie sunt cam 150 de mii, iar în orașele mari se mai găsește vre-o 75 de mii de preoți, dintre cari nici unul nu are o leafă mai puțină de patru mii de coroane anual. În New-york, se vin astăzi cam trei mii de suflete pe o biserică; cu toate acestea în orașul acesta voese să mai clădească 12 biserici, care vor costa cu totul 80 de milioane de coroane.

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ au fost primiți următorii membri ordinari: Teodor Bojiță (originar din Sebeșul-săs.), sodal rotar; Ioan Botezan (orig. din Tohanul-vechiu), sodal strungar; Ioan Goța (orig. din Dumitra) și George Uțu (orig. din Cocu-de-Câmpie), sodali fari; Iacob Morariu (orig. din Poiana-Bistriței), sodal cojoșar; Ioan Tatu (orig. din Sângătin), Filofteiu Ilea (orig. din Feldioara-săcuiască), sodali croitori; Daniil Uricioă (orig. din Avrig), sodal oismar; Avr. Diu (orig. din Sebeșul-săs.), sodal ourelar; Romul Sârbu (orig. din Rapoltul-mie), sodal pantofar; și următorii elevi la cursul de 3 săptămâni al școlii de pantofar: Teodor Deoanca (orig. din Abrud-sat), Const. Purdea (orig. din Rască-montană), Iile Topârceanu (orig. din Săliște), Ioan Hampu (orig. din Apoldul-mare) sodali pantofari; Petru Poptșmaș (orig. din Cefa) și George Crăiunel (orig. din Răcășdia), măestri pantofari.

Aviatică. La premiul de 90 de mii coroane pentru aviatorul, care va sbrua din Newyork la Washington, s'au anunțat între alții Wilbur Wright și Glenn Curtiss. Intre aceste orașe sunt permise concurenților numai două coborâri, și adică una în Filadelfia, și alta în Baltimore.

Atentat în Barcelona. În reședința anarhiștilor spanioli, în Barcelona, s'a făcut Sâmbătă un atentat asupra fostului ministru președinte Maura. Anarhiștii voiesc să răzbuie executarea lui Ferrer. Când Maura, sosind cu expresul din Madrid, s'a coborât din vagon, un tinăr a tras trei foueri de revolver Browning asupra lui Maura, rânindu-l la braț și la picior. Agresorul, cu numele Posa Rocca, a fost arestat. Este o calfă de negustor, abea de 18 ani, și se crede că e nebun. Ranele fostului ministru președinte nu sunt grave.

Femea antropofagă. Pe insula Haiti a fost arestată femeea Estera Liberist, bănuțată că se hrănește cu carne de om. Mei târziu femeea aceasta a mărturisit, că a mâncat în adevăr din corpul mai multor fete. Călătorii europeni au răspândit cam demult știrea, că o mare parte a locuitorilor din Haiti ar fi antropofagă.

Al 164-lea! Cassariatal „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Ana Baisan n. Simion, soție de econom. Acesta este al 164-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbatilor binemeritați ai Reuniunii meseriașilor sibiieni, au mai dăruit: Nicolae Platoș, paroh (Rusciori), 1 cor.; Florian Bologa, paroh (Mar-pod), soția sa Maria n. Costea și fiul lor Florian, stud. IV. gimn., câte 20 bani; Ioan Oțoiu, paroh (Asiliu), 1 cor.; Sebastian Stancea, paroh (Vulcan), soția sa Maria n. Munteanu și copiii lor Mircea și Hora, 1 cor. și Vic. Tordășianu, președint, 10 bani.

Zonele și bătrâneța. Un învățat englez a făcut socoteli și a aflat, că oamenii cari trăiesc în zonele temperate au o viață mai lungă decât cei din zona toridă și din zonele glaciale. Dintro mie de persoane în Britania și Germania 77 de inși ajung etatea de 60 de ani, în Danemarca 84, în Suedia 88, în Norvegia 90. Cei din nordul Rusiei trăiesc de obicei mai mult, decât cei din provinciile sudice. În Austria, în țara noastră și în Portugalia din o mie de persoane numai 71 ajung vârsta de 60 de ani, în Spania abea 58 de persoane, în Grecia 54, în India răsăriteană 40. În Franța însă 127, iar în Irlanda 105 au norocul dintr'o mie să trăiască 60 de ani.

Petrecere de vară, se va aranja Merouri, la 10 August n. c. în pavilionul din parcul orașului Reghinul-săsesc. Venitul curat e menit instituțiilor românești. Inceputul precis la 8 oare seara.

Expoziție de poame în Răhău.

Cu considerare la recolta relativ bună a poamelor din anul acesta, comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“ dorind să aranjeze în toamnă anului de față o expoziție de poame, struguri și derivate lor în comuna fruntașă Răhău s'a adresat oătră primăria de acolo cu următoarea rugămintă:

Onorabilă Primărie comunală!

Vă sunt cunoscute năzuințele și jertfele aduse de comitetul central al Reuniunii noastre agricole pentru bunăstarea și înflorirea tuturor trebilor economilor noștri. În această direcțiune am ținut să servim cu povețe în aproape toți ramii de economie îmbrățișați de țaranul nostru agricultor.

Intre aceștia, în ramul pomăritului am privit un bogat izvor de trai și de câștig pentru fiecare, dat fiind, că el reclamează mai puțin jertfe de lucru și de bani.

Ca luorarea noastră să-și aibă efectele dorite, pe lângă împărțirea anuală de mii de pomi pădureți și de altoi, am aranjat până acum și 5 expoziții de poame, struguri și derivatele lor în Seliște, Sebeșul-săsesc, Sibiu, Merourea și Avrig, bine reușite din toate punctele de privire. Scopul urmărit: de a face cunoscute soiurile de poame, ce se cultivă la noi cu predilecție, apoi soiurile mai puțin cultivate dar potrivite și ele pentru regiunea noastră și în aceleș timp mai căutate pentru marea comerț, au fost pe deplin ajuns.

În conformitate cu programul nostru de lucru și cu considerare la recolta relativ bună a anului de față, am luat hotărâre ca a 6 expoziție de poame, struguri și derivatele lor, s'o aranjeze în toamna anului curent în harnica comună Răhău și cu binevoitorul concurs al obștei noastre de acolo și din comunele învecinate. Cu considerare la scopurile urmărite, subsorislul comitet nu se va feri nici de jertfe bănești, ce le-ar reclama această întreprindere de interes general economic al nostru.

Acestea premerse îndrăsnim a Vă ruga cu frățescă dragoste, ca în înțelegere cu onoratul oficiu parohial și cu toți membrii Reuniunii noastre de acolo, să binevoiți a convoca în timpul cel mai apropiat o conferență a fruntașilor din Răhău și jur în care să se delibereze asupra acestei dorințe a comitetului Reuniunii noastre și în special să se hotărască, dacă sunteți aplicați a primi comuna Răhău, pentru aranjarea expoziției și dacă da, să constituiți de pe acum un comitet aranjator local, să stabiliți timpul și modalitățile aranjării și despre toate cele hotărâte să ne încunoștințați și pe noi. Pentru orientare Vă punem la dispoziție programul expoziției aranjate la 1908 în Avrig, care poate fi acceptat în părțile exențiale și pentru expoziția proiectată.

Mulțămindu-Vă înainte pentru zelul și ostenele D-Voastre, ce ați pune în serviciul cauzei bune ce o urmărim cu toții deopotrivă, primiți Onorabilă Primărie asigurarea deosebitei noastre stime și considerațiuni, ce Vă păstrăm.

Sibiu, 17 Iulie n. 1910,

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.

Pant. Lucașu
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convocă XI-a conferență ordinară a preoțmei din acest tract, ce se va ținea în Ding, la 20 Iuliu a. c. st. vechiu 8 oare dimineața.

Programa:

1. Serviciu divin la 8 oare dimineața.
2. Predică de Gavriil Micu, paroh.
3. Vizitarea arhivei parohiale.
4. Deschiderea conferenței.
5. Critică asupra modului săvârșirii sf. liturgii, asupra predicii, etc.
6. Rezoluțiunea venerabilului Consistor Arhidiecezan asupra concluzelor conferenței X. din 1909.
7. Referadă asupra rapoartelor preoțmei.
8. Disertațiunea parohului Augustin Bodea: „Regularea obiceiurilor și petrecerilor tineretului“.
9. Înființarea de fonduri bisericești.
10. Raportul comisiunii pentru procurarea de opuri la biblioteca protopresbiterală.
11. Raportul și rațiociniul despre starea bibliotecii protopresbiterale în anul 1909.
12. Comunicări oficioase.
13. Propuneri.
14. Statorirea locului de intrunire a conferenței proxime și a obiectelor de pertractat în ea.

Deș, 8 Iuliu 1910 st. v.

Teodor Herman.
preot. gr. or.

Cărți și reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 28 cuprinde: Un nou volum de nuvele al dlui I. Adam de N. I. Spre viață, poezie de V. Polenaru. Din amintirile unui bătrân de D. C. Moruzzi. Învățământul public al României de G. L. Frollo. Cugetări. Cronică. Abonamentul pe an 7 lei. Apare în fiecare Duminecă.

Antialcoolul, revistă lunară, nr. 1 și 2 din Mai și Iunie 1910, cuprinde: Anul al XI-lea de Gh. Șterba. Beția și urmările ei. Din testamentul unui potator. Băutura în poezia populară. Congresul din Petersburg. Alcoolismul din punct de vedere social. Cât cheltuește un om strict. Pedepsirea bețivilor ș. a. Abonamentul 3 lei pe an. Redacția: La institutul Medico Legal în București.

Sibiul, călăuză ilustrată pentru excursioniști, de Teodor Romul Popescu, editura proprie, Sibiu 1910. — Publicația dlui Popescu este o broșură de 14 pagini având formatul revistei Luceafărul, de unde s'a retipărit.

Autorul descrie, în câteva trăsături mari, tot ce e vrednic de văzut în bătrânul oraș de pe țărmurile Tîbinului. Intr'o înainte de amezii scriitorul ne însoțește prin Piața mare, ne explică rostul mai multor clădiri vechi și nouă; ne oprim la palatul Brukenthal, cu raritățile sale, unde ni se arată câteva tablouri prețioase ale celei mai mari galerii ardene, (o expunere însă mai amănunțită și mai corectă a tablourilor amintite n'ar fi fost de prisos). Trece în Piața Huet, cu biserica cea mare, cu gimnaziul șșilor și cu statuia episcopului (nu Metropolitului) Teutsch; intrăm în strada Măcelarilor, ca să vedem tot ce ne privește mai ales ca români: reședința metropolitană, catedrala, seminarul, „Albina“ și altele. Ne mai oprim, în sfârșit, la palaturile Asociației, să vizităm școala și colecțiile din muzeul nostru.

După amezii trecem în revistă Muzeul sășesc de științe naturale și colecțiile etnografice ale Reuniunii carpatine, apoi teatrul comunal, vechile turnuri de apărare, aleele după ziduri, vilele interesante din cartierul Haller, — ca să ieșim la promenada „Bretter“ (căreia pe românește i se zice, cum se știe, Pe pod).

Revista se sfârșește cu o preambulă în parcul de sub arini și în dambra spre Rășinar.

Cartea dlui Popescu, scrisă în stil ușor și însoțită cu multe ilustrațiuni frumoase, este foarte potrivită pentru turiștii români, cari doresc să-și câștige o repede privire asupra orașului Sibiu. Broșura se găsește de vânzare în librării, cu prețul de 1 coroană.

(c)

Nr. 237/1910 prot. (263) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la școala noastră confesională din **Slimnic** să publică prin această concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. din repartitie dela popor solvabil în rate treilunare anticipative, iar 376 cor. ajutor dela stat în rate lunare 2 stânjini dela comuna politică, computați în 24 cor. la salar.

2. Cvinvenalele legale dela stat.

3. Relut de cartir 30 cor. Grădina în natură, event. 20 cor.

Dela învățătorul ales să cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale în termenul deschis, subsemnatului oficiu, înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a să face cunoscuți poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a-și arăta aptitudinile în cântări.

Sibiu, 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al Sibiuului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 273/1910. [260] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoarești dela școlile confesionale din comunele mai jos înseminate din tractul gr.-or. al Hațegului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bărești** cu salar de 600 cor. din repartitie, cartir în natură și lemne de foc. Concurenții cu cunoștințe muzicale vor fi preferiți.

2. **Valea-Sângeorgiu** cu salar de 600 cor. din repartitie, cartir în natură și lemne de foc.

La ambele posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor., după definitivarea și recunoașterea celor aleși din partea statului.

Reflectanții la aceste posturi își vor înainta cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul deschis, îndatorăți fiind cei aleși a conduce la biserică copii în Dumineci și sârbători și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Hațeg, în 5/18 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiter al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 405/1910. (262) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoarești din comunele mai jos înseminate, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Preșmer**, un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — și anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutor, ce se va cere dela stat. Cartir natural dela biserică. Învățătorul e dator să funcționeze și ca cantor și să formeze cu elevii de școală cor, cu care se cânte în biserică Dumineca și sârbătoarea.

2. **Cârpeniș**, (filia parohiei Preșmer) un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — și anume: din repartitie pe popor 266 cor. — dela comuna politică Preșmer 334 cor. — și restul din ajutor, ce se va cere dela stat.

Învățătorul ales va avea să provadă și cantonatorul fără altă remunerație specială.

3. **Brașov-Stupini**, un post de învățător cu salar de 1200 cor. și anume 757.42 cor. ajutor dela stat, 342.58 din cassa bisericii și 100 cor. din venitele cantorei. Cartir în edificiul școlii. Grădina și st. de lemne, din cari se va încălzi și școala. Învățătorul ales e dator să provadă și serviciul de cantor alternativ cu celalalt învățător și e dator să instrueze și elevii din școala de repetiție. Preferiți vor fi cei cari vor dovedi că sunt capabili să formeze și să conducă cor.

4. **Târlungeni**, un post cu salar de 1000 cor. — și anume: 650 cor. din repartitie pe popor, iar restul se va cere dela stat. Cartir corăspunzător.

Învățătorul ales e dator să provadă și cantonatorul fără altă remunerație.

Ceice doresc a ocupa unul din acele posturi, se vor prezenta în una din Dumineci sau sârbători în biserică spre a se prezenta poporului și spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericesti având aleși să fie și instructorii și conducătorii cântărilor liturgice.

Concursurile instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar,

să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiter în termenul indicat. Cele intrate după termen, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Brașov, în 9 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiter al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „**Lumina**“ publică concurs pentru un post de practicant.

Reflectanții au să-și înainteze rugărilor scrise cu mâna proprie până la 15 August st. n., dovedind prin atestat că au absolvat școala comercială superioară și cunosc limba română, maghiară și germană.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciu militar împlinit și cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiți.

Salar anual pentru începători 960 cor., pentru cei cu praxă 1200 cor., plătit în rate lunare anticipative.

Alesul e dator să-și ocupe postul imediat.

Sibiu, 15 Iunie 1910.

(261) 1—3 **Direcțiunea.**

Nr. 342/910. [264] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română gr. or. din **Sulighete**, protopresbiteratul Devei, se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual constă din repartitie dela popor 600 cor. care cu începutul anului școlar proxim 1910/911 să va întregi la 1000 cor. prin ajutor dela stat.

Cartir liber în școală, grădina și lemne de încălzit.

Fiitorul învățător va avea să conducă regulat Dumineca și sârbătoarea la liturgie pe copii și copilele acestei școlii și să cânte răspunsurile.

Deva, 8/21 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. român din Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 301/910. [266] 1—3

Licitațiune.

Comuna bisericească **Molomfalva** (Molomfalva), protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan cu datul 22 Iunie a. c. Nr. 6647 Bis. 1910 dă în întreprindere repararea bisericii prin licitațiune publică minuendă, care se va ține la **9/22 August a. c.** la 9 ore a. m. în casa parohială din Molomfalău.

Prețul de strigare e: 1689.04 cor. în care sumă e cuprins și întreg materialul.

Cei-ce doresc a lua parte la licitațiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul protopresbiter al gr. or. din Murăș-Oșorheiului.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în care are mai mare încredere.

Murăș-Oșorheiului, 12/25 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiter al în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 777/910. [267] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școlile confesionale din jos numitele comune se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Bedeciu**, salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor și 400 cor. întregire dela stat; cartir liber în edificiul școlii, 8 m³ lemne de foc și 20 cor. pentru grădina școlară.

2. **Călata-mare**, postul al II-lea de învățător cu salar de 1000 cor. din care 200 cor. dela popor și 800 întregire dela stat, bani de cartir și pentru grădina.

3. **Muntele rece**, cu salar de 1000 cor. din care 600 dela popor și 400 cor. întregire

dela stat, cartir liber în edificiul școlii, grădina în mărime recerută și lemne de foc.

4. **Nadișul român**, cu salar de 1000 cor. din care 400 cor. dela popor și 600 cor. întregire dela stat, cartir liber în edificiul școlii, pentru grădina 20 cor. și pentru lemne 8 cor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne în termenul fixat suplicile de concurs instruite în senzul normelor în vigoare subsemnatului, și a să prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică din respectiva parohie spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 10 Iulie 1910 st. v.

Oficiul protopresbiter al rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 300/910. [265] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala gr. or. română din **Gernesig**, protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu: 1000 cor. și anume 400 cor. din lada bisericii și 600 cor. ajutoriu, care se așteaptă a fi votat dela stat, cartir în natură și 1/4 jugăr grădina.

Cei ce doresc a ocupa acest post să și înainteze cererile însoțite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiter al în termenul susindicat, notându-se, că vor fi preferiți candidații cântăreți, pentru că alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică.

Postul se va ocupa la 1 Septemvrie 1910, ear cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și a se face cunoscut poporului.

Murăș-Oșorheiului, 10/23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al tractului Murăș-Oșorheiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 490/1910. [258] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoare dela școala confesională din comuna **Viădeni** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 600 cor.

b) relut de cartir și grădina 50 cor. iar restul de 400 cor. ca întregire la salarul fundamental și cuincuenalele pretinse de lege se vor cere dela stat.

Învățătoarea aleasă va avea să provadă instrucția în clasele ce i se vor designa și lucrul de mână la fețițele din cl. III—VI.

Reflectantele la acest post, au a-și înainta rugărilor instruite conform normelor în vigoare, accludând și document despre calificatiunea sa în lucrul de mână subsemnatului oficiu protopresbiter al în termenul deschis.

Zărnești, în 8 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. rom. al Branului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 369/1910 [251] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător din **Sălcuia de sus**, protopresbiteratul Lupșei, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Salar 1000 coroane, cartir și grădina în natură. Cuincuenalele conform legii.

Cuincuenalele se compută numai după anii de serviciu neîntrerupt la această școală.

Alesul învățător va conduce și strana și va cânta răspunsurile liturgice cu elevii de școală. De datorințele sale ține și instruirea elevilor școlii de repetiție și cultivarea grădinei școlare.

Cei ce pot înființa cor bisericesc vor fi preferiți.

Concursurile înzestrate cu documentele cerute de normele în vigoare se aștern subscrisului oficiu protopresbiter al în termenul deschis. Înainte de alegere concurenții, cu previa înștiințare aici, se pot prezenta în comună pentru a-și arăta dexteritățile în cântare și conducerea stranei și a face cunoscuți și cu poporul.

Ofenbaia, 2 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul școlar concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

„VIITORUL“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Ocna-Sibiului.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Viitorul“ societate pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna) publică prin această concurs pentru ocuparea postului de contabil.

Dela reflectanți se cere:

1. Să dovedească cu atestat că au absolvat o școală superioară de examen de maturitate.

2. Să posedă pe lângă limba maternă cel puțin limba maghiară în scris și vorbire. Cei cu praxă vor fi preferiți.

Salar 1200 cor. anual și tantiema statutară.

Cererile au să se înainteze până cel mult în 15 August n. 1910.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere. După un an de probă urmează definitivarea.

Ocna, la 12 Iulie 1910.

(245) 3—3

Direcțiunea.

Nr. 7224 Bis.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent sistemizat de nou în parohia **Cluj**, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela ziua publicării.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 2000 coroane salar anual în numărariu;

2. 400 coroane bani de cortel;

3. Jumătate venitele stolarilor pentru toate acele funcțiuni în parohia Cluj, cari le va îndeplini din însărcinarea parohului-protopresbiter.

Venitele de sub poziția 1 au să se înțeleagă așa, că primind capelanul congrua maximală dela stat, cum și tot dela stat diferite remunerații pentru catehizarea elevilor gr. ort. restul îl primește dela cassa arhidiecezană din fondul școlar eparhial.

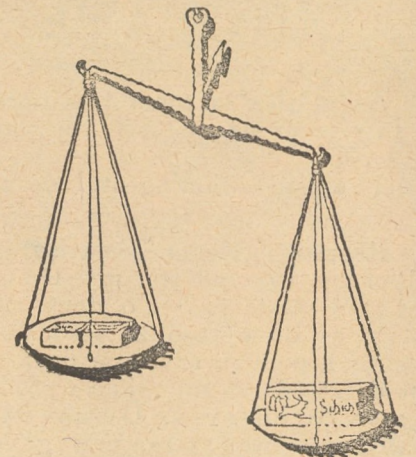
Cel ales respective numit de consistoriul arhidiecezan, este datoriu se provadă catehizarea elevilor de religiunea noastră, cari cercetează școlile din Cluj, și se îndeplinească funcțiunile bisericesti ce i le va încredința protopopul paroh în parohia Cluj.

La acest post pot concurge preoți cu calificatiune pentru parohii de clasa I sau candidați de preoți cu aceeași calificatiune, cari au se între în cler la o lună de zile după numirea lor prin consistoriul arhidiecezan.

Cererile instruite în conformitate cu normele din vigoare, și cu atestat că concurenții posedă bine limba maghiară în vorbire și în scris — să se adreseze la consistoriul arhidiecezan în termenul deschis.

Sibiu, în 6 Iuliu v., 1910.

Consistoriul arhidiecezan.

PE BUNĂTATE
PREȚ ȘI
GRĂUTATE

să se grijască la cumpărarea și compararea săpunului. Nici un săpun din lume nu întrece săpunul

Schicht

în toate calitățile lui bune. Curățenie, puterea de a spăla, ușurință și efințitate. (190 c) 2—5

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(887) 46—